

บทที่ 8

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย” ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งกำหนดใช้การวิจัยในเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีระดับรายได้โดยรวมของครอบครัวไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท และระดับการศึกษาชั้น ม.6 ขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จของ Taro Yamane (Taro Yamane : 886 อ้างถึงในวิเชียร เกตุสิงห์, 2534 : 29) โดยกำหนดความเชื่อมั่น 95% และความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างจากผู้เปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรี จำนวน 300 คนและผู้เปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่าย จำนวน 100 คน การกำหนดสัดส่วนดังกล่าว เนื่องจากจำนวนผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีมีจำนวนมาก (ซึ่งดูได้จากจำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวนถึง 9.9 ล้านเครื่องในปี 2539) ในขณะที่ธุรกิจโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 480,000 ราย (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2540)

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเรียงลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 กลุ่มเขตจากจำนวนทั้งหมด 38 เขต ตามเกณฑ์การแบ่ง

ของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ เขตเมือง เขตต่อเมือง และเขตชานเมือง ดังนี้

1. กลุ่มเขตเมือง มี 14 เขตคือ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตปทุมวัน เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตบางซื่อ เขตดุสิต เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง เขตธนบุรี เขตคลองสาน และเขตดินแดง
2. กลุ่มเขตต่อเมือง มี 17 เขต คือ เขตยานนาวา เขตประเวศ เขตสาทร เขตบางกะปิ เขตพระโขนง เขตคลองเตย เขตบางเขน เขตดอนเมือง เขตบางคอแหลม เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตจตุจักร เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตภาษีเจริญ เขตราชบุรีบูรณะและเขตสวนหลวง
3. กลุ่มเขตชานเมือง มี 7 เขตคือ เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตลาดกระบัง เขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง เขตคลองสาน และเขตหนองแขม

ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาวิจัย 19 เขตจากทั้งหมด 38 เขต จะได้สัดส่วนเขตในแต่ละกลุ่มเขต ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

1. สัดส่วนจากกลุ่มเขตเมือง จำนวน 7 เขต $(19 \times 14) / 38 = 7$ เขต
เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเขตเมือง 140 คน(ประเภทรับชมฟรี 105 คน ประเภทเสียค่าใช้จ่าย 35 คน)
2. สัดส่วนจากกลุ่มเขตต่อเมือง จำนวน 8 เขต $(19 \times 17) / 38 = 8.5$ เขต = 8 เขต
เลือกกลุ่มตัวอย่างจากเขตต่อเมือง 180 คน(ประเภทรับชมฟรี 135 คนประเภทเสียค่าใช้จ่าย 45 คน)
3. สัดส่วนจากกลุ่มเขตชานเมือง จำนวน 4 เขต $(19 \times 7) / 38 = 3.5$ เขต = 4 เขต
เลือกกลุ่มตัวอย่างจากเขตชานเมือง 80 คน(ประเภทรับชมฟรี 60 คน ประเภทเสียค่าใช้จ่าย 20 คน)

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากเพื่อเลือกตัวแทนในแต่ละกลุ่มเขต โดยใช้สัดส่วนดังกล่าวข้างต้น ผลการจับสลากเป็นดังนี้

1. กลุ่มเขตเมือง ได้แก่ เขตพญาไท เขตปทุมวัน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตดินแดง เขตธนบุรี เขตดุสิต เขตพระนคร
2. กลุ่มเขตต่อเมือง ได้แก่ เขตบางกะปิ เขตลาดพร้าว เขตบางพลัด เขตดอนเมือง เขตสาทร เขตคลองเตย เขตจตุจักร เขตบางคอแหลม
3. กลุ่มเขตชานเมือง ได้แก่ เขตหนองจอก เขตคลองสาน เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน

ขั้นตอนที่ 3 แต่ละเขตเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบจำนวนตาม
ต้องการ โดยไปตามห้างสรรพสินค้า สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ และบริษัทเอกชน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัยนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้
สมมติฐานข้อที่ 1. ลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่าง ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชม
ฟรีมีความแตกต่างกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย

ตัวแปรอิสระ - ลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่าง

ตัวแปรตาม - ผู้เปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย

สมมติฐานข้อที่ 2. ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย
มีพฤติกรรมในการเปิดรับโทรทัศน์แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย

ตัวแปรตาม - พฤติกรรมในการเปิดรับโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 3. ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย มี
การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการดูโทรทัศน์แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย

ตัวแปรตาม - การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการดูโทรทัศน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาค้น
คว้าจากหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ เป็นคำถามปิดแบบมีตัวเลือกและคำถามเปิด โดยแบ่งเนื้อ
หาคำถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรอันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ
รายได้

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างได้แก่ กิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็น

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเปิดรับโทรทัศน์

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจจากการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและ
ประเภทเสียค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรี
และประเภทเสียค่าใช้จ่าย

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. การนำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการ เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข และเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความเที่ยงตรงแล้วนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Pre-test) และทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธี Alpha Conbrach กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อแต่ละตอนของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการและคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากหรือง่ายเพียงใด

จากการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรของครอนบัก (Conbrach) คือ

$$r = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum v_i}{v_i} \right]$$

โดย v_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

v_i = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมดของผู้ตอบแต่ละคน

n = จำนวนข้อ

สำหรับข้อคำถามที่นำไปวัดหาค่าความน่าเชื่อถือคือ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เวลาว่าง ได้ค่าความน่าเชื่อถือ (r) เท่ากับ 0.79

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในประเภทของรายการ ได้ค่าความน่าเชื่อถือ (r) เท่ากับ 0.65

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบและการนำเสนอรายการ ได้ค่าความน่าเชื่อถือ (r) เท่ากับ 0.84

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ได้ค่าความน่าเชื่อถือ (r) เท่ากับ 0.92

ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ จึงนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง

เกณฑ์การวัดหรือให้คะแนนตัวแปร

การกำหนดคะแนนคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามในการวัดค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ มีเกณฑ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การใช้เวลาว่าง

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

การพิจารณาคะแนนดูจากค่าเฉลี่ยของการใช้เวลาว่าง และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และจัดคะแนน ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33	หมายถึง มีค่าเฉลี่ยน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.66	หมายถึง มีค่าเฉลี่ยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.67 - 5.00	หมายถึง มีค่าเฉลี่ยสูง

การเปิดรับโทรทัศน์

ความบ่อยครั้ง	ดูทุกวัน	5	คะแนน
	5-6 วัน/สัปดาห์	4	คะแนน
	3-4วัน/สัปดาห์	3	คะแนน
	1-2วัน/สัปดาห์	2	คะแนน
	ไม่เคยดูเลย	1	คะแนน

การใช้เวลาในการเปิดรับสื่อ

ต่ำกว่า 30 นาที	1	คะแนน
31 - 59 นาที	2	คะแนน
1 - 3 ชั่วโมง	3	คะแนน
3 - 6 ชั่วโมง	4	คะแนน
มากกว่า 6 ชั่วโมง	5	คะแนน

การพิจารณาคะแนนดูจากผลคูณระหว่างคะแนนความบ่อยครั้งกับการเปิดรับทางโทรศัพท์และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับคือ
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึงมีปริมาณการเปิดรับโทรศัพท์ในระดับต่ำสุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึงมีปริมาณการเปิดรับโทรศัพท์ในระดับต่ำ
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึงมีปริมาณการเปิดรับโทรศัพท์ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึงมีปริมาณการเปิดรับโทรศัพท์ในระดับสูง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึงมีปริมาณการเปิดรับโทรศัพท์ในระดับสูงมาก

ความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์

พอใจมาก	5	คะแนน
พอใจ	4	คะแนน
ไม่มีความเห็น	3	คะแนน
ไม่พอใจ	2	คะแนน
ไม่พอใจมาก	1	คะแนน

การพิจารณาคะแนนพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับของคะแนนค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ
 คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์น้อยที่สุด
 คะแนนระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึงมีความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์น้อย
 คะแนนระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึงมีความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์ปานกลาง
 คะแนนระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึงมีความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์มาก
 คะแนนระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึงความพึงพอใจในการเปิดรับโทรศัพท์มากที่สุด

การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรศัพท์

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

การพิจารณาคะแนนพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรศัพท์และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับของคะแนนค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ

- คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึงมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์น้อยที่สุด
- คะแนนระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึงมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์น้อย
- คะแนนระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึงมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์ปานกลาง
- คะแนนระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึงมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์มาก
- คะแนนระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึงมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ที่ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) โดยใช้ร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากร การใช้เวลาดูว่าง พฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ ความพึงพอใจและประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์
2. การวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยสถิติวิเคราะห์ t-test และ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การประมวลผลข้อมูล

หลังจากที่ได้เก็บแบบสอบถามครบถ้วนตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูลทั้งหมด แล้วทำการลงรหัส หลังจากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้จากการลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ โดยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR MS WINDOW เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ